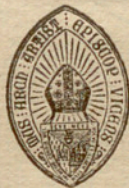
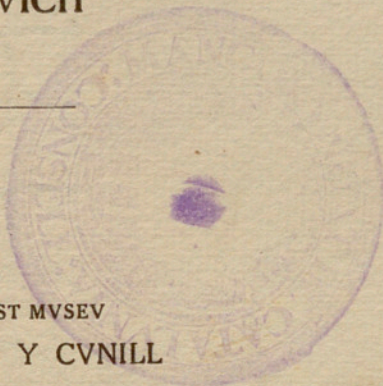

EL MVSEV
ARQVEOLOGICH-ARTISTICH
EPISCOPAL DE VICH
EN 1921

MEMORIA

DEL CONSERVADOR D'AQVEST MVSEV
MOSSEN JOSEPH GVDIOL Y CVNILL
LLEGIDA EN LAREVNIÓ DE LA JVNTA DIRECTIVA
QVE TINGVÉ LLOCH EL DIA 9 D'ABRIL DE 1922

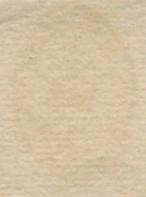

VICH
TIPOGRAFIA BALMESIANA
1922

LA MUSEU
ARXIU GENERAL DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA
FUNDACIÓ DE LA CIUTAT DE BARCELONA
1911

LA MUSEU
ARXIU GENERAL DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA
FUNDACIÓ DE LA CIUTAT DE BARCELONA
1911

RF-1-34

EL MVSEV
ARQVEOLOGICH-ARTISTICH
EPISCOPAL DE VICH
EN 1921

MEMORIA
DEL CONSERVADOR D'AQVEST MVSEV
MOSEN JOSEPH GVDIOL Y CVNILL
LLEGIDA EN LAREVNIÓ DE LA JVNTA DIRECTIVA
QVE TINGVÉ LLOCH EL DIA 9 D'ABRIL DE 1922

VICH
TIPOGRAFIA BALMESIANA
1922

R. 10.280

SE PVBLICA AB LLICENCIA ECLESIASTICA

Y PER ACORT

DE LA JVNTA DEL MVSEV

Excm. y Rdm. Sr. President:

Senyors:

Es aquesta la vegada que'n fa vint y quatre que'm toca'cumplir ab l'honor de donar compte a aquesta Junta de Govern, de la via feta pel Museu Episcopal, durant una de les anyades que compta de existencia. Com casi cada vegada, es per mí aquesta una tasca agradable, ja que se tracta de exposar als meus companys de Junta la via ascendent, casi diria triomfant, que, pel daniunt d'una verdadera migradesa de medis, ha fet l'institució que tan estimem.

He aludit a lo raquitichs que han sigut els medis de que ens ha sigut possible disposar, tota vegada que cada dia es mes dificil fer creixer y sostenir un Museu com el nostre, no comptant ab la abundancia de que disfrutaban altres coleccions arqueolòquiques. Judiquis sinó lo que pot ferse ab un montant de ingressos que no passen de pessetes 5115'10, que hem pogut reunir mercé a la ajuda que

han continuat dispensantnos la Mancomunitat de Catalunya y l'Ajuntament d'aquesta Ciutat, que ens han subvencionat respectivament ab 1500, y 750 pessetes; ajudanhi també nostre Excm. Prelat, ab la donació de 500 pessetes. Lo demés, fins a arribar a la suma predita, ha procedit de la venda de publicacions, del dret de entrada y de alguna generositat particular.

Les despeses fetes, comptanhi lo gastat per adquisicions y paga del personal, han arribat a la suma de 4.607'50 pessetes, lo qual, comparat ab els ingressos, ha fet que poguessem tancar l'any 1921 ab un remanent de 507'60 pessetes, que prou servey farán per l'any que hem començat.

Comptant, donchs, ab la benedicció del Cel, ab la cooperació efíca y decisiva de nostre President y ab la diligència de algunes bones persones, mes aviat que ab cabals, hem pogudes fer adquisicions que passen quelcom del número de tres centes, que son les que constan ja en l'inventari d'objectes entrats y colocats definitivament; sense comptarhi entre aquests altres exemplars que han vingut a fornir colleccions que té el Museu y que no's comptan detalladament en el predit inventari. Entre aquestes darreres adquisicions hi

poso les monedes y grabats, dels quals n'hem adquirit partides, que, sumades ab els objectes detalladament inventariats, sens dubte que pujan a la xifra dels dias del any: que de sempre resulta el programa optimista a complir per fomentar el Museu. Y aixó dona gust poguerho consignar una vegada més, referent a l'any darrerament passat, que es el de que tinch de donar compte, segons prescriuen els Estatuts.

Entrant ja directament en materia, tinch de consignar ab satisfacció, que la *Instalació Ausetana*, dirigida a exposar els objectes recullits en la nostra contrada, pertanyents a les primitives civilitzacions, s'es enriquida ab interessants troballes, entre les quals hi ha unes mostres de sílex y de cerámica, apareguts en una *cista* descuberta a Rejols (Collçacabra), explorada per en Lluís Genís y Bayés, objectes que donan indici d'un enterrament, que pot classificarse entre els dels darrers temps del període neolítich o principis de la edat del bronze. El mateix investigador ens portá ademés cinch escardissos de pedra foguera, alguns d'ells ab evidents senyals de retoch, y una punta de sageta d'igual mate-

rial, trobats en la regió del Cabrerés. També ens vingueren dues peces d'ós, de forma prismàtic-triangulars ab perforació en V, darrera generositat que'ns feu l'arca de la Espina de Collsespina, excavada en l'any anterior; y altre peça d'ós, de forma semblant, que sortí ab nous fragments de ceràmica en la igualment pròdiga tomba de caràcter arcàich del pont de Gurri, de Vich. Un enterrament per l'estil d'aquest darrer, trobat part ençà del pont de Manlleu, vora unes sitjes, de les que haig de ocupar-me seguidament, ens feu l'avenç d'algunes mostres de ceràmica grollera ab importants treballs ornamentals, força primitiva.

Les aludides sitjes manlleuenques (aparegudes en terrenes de propietat de D. Pere Muntadas), mercés a l'ajuda de D. Lluís Coll y Espadaler, y a les facilitats donades pel propietari, a qui me complasch en remerciar, ens permeteren fer dúes tongades de exploració, que donaren per resultat la troballa de tres noves sitjes; de les quals les dues primeres, mutilades ab l'obertura de la carretera, una de les quals ens afavorí ab el descobriment de vint y quatre mostres de ceràmica y metall, les que permeten suposar aquella sitja com donant indici d'uns temps en que esti-

gueren en contacte la civilitat primitiva, ab la que imposaven els invasors romans, en época molt acostada en els començos de la cronología cristiana. La última sitja, més completa que les dues altres, ens resultá ubérrima en objectes classificables com a poch mes antics, facilitantnos trenta un objectes, casi be tots cerámichs, de tipo campaniá y iberich; d'entre'ls que ens produhí especial satisfacció la sortida de un vas de terra negra y de forma trunco-cónica, ab vorada superior plana, además de una aplega de fragments de conques de semblant disposició, però de terra rojenca, ab indicis de decorat pictorich de tonalitat més pujada. Constitueixen aquestes mostres de gerreria, les primeres indubitables de vasos generalment coneguts ab el nom de ibérichs, que'ns ha proporcionat la regió ausetana. També cal registrar ab goig l'inveniçió, en les mateixes escavacions, de un atuell de terra negrosa, en forma de plat fondo, que oferia la particularitat de ostentar grafita una inscripció en caracters ibérichs. Per fi la mateixa sitja, entre altres objectes de interés, ens dona un util d'ós, esculpit ab força perfecció y disposat com un petit lliurador o cullera, el qual demostrava ús continuat y constitueix quelcom de gran raresa arqueológica.

Tot aixó, que es de prou bó consignar y qual adquisició resulta de gran honor pel Museu, queda de mes a mes culminat ab la tant desitjada entrada de les troballes fetes en altres sitjes, que, en els anys 1918 y 1920, foren explorades a la falda del Puig den Planas, en la vessant llevantina mes immediata a la nostra Ciutat, en unes feixes de propietat de nostre benvolgut compatrici D. Ramon de Abadal y Calderó. En aquesta important estació, de la mellor época romana, qual exploració dirigí D. Joaquim Vilaplana y Pujolar, s'hi trovaren multitud de objectes, casi tots esmicolats, que'ns arribaren els darrers dies del any; lo que ha fet que a hores d'ara les troballes no estiguin encara convenientment estudiades, seleccionades, refetes y instalades. No obstant y la premura del temps, m'es gojós poder comunicar que ja cent divuyt exemplars figuren en la gran vitrina del centre de la Sala Ausetana, aparador que volgué generosament costejar el precitat Sr. d'Abadal, després de haver satisfet totes les despeses de les excavacions. Dintre el número ja indicat, hi ha fragments de conques de vidre, un d'ells de ben regulars dimensions, de costósissim treball amosaycat, ab varietat de colors, similars als de les famoses *murra*; tro-

bantsen també ab indicis de treball a la mola y de indicadors d'obra bufada y enmotllada, además de altres que son despulles de vidres de diferent tonalitat, o de fina transparència tot just velada pel color blavench. Enorme multitud de teuliços ha permés ja seleccionar variadíssima colecció de vasos (de pastes y procediments de treball divers), que fan pensar en una estació en la que, al costat de les obres mes tosques y deficientes, de destinació vulgar, produhides en el país, s'hi trobaven els mes refinats y luxosos productes dels *figuli* llatins y orientals, importats a nostra terra després de llarch viatge. Tot contribueix a que s'hagi de donar a les sitjes del Puig den Planas, una capital importància històrica y arqueològica, induint a suposarles desferres d'una potent y rica civilització, que's desentrotllava ufanosament y que te l'ayre d'haver quedat subitament interrompuda en uns temps no mes acostats a nosaltres que'l segle primer de la Era Cristiana. Sens dubte que resultarà llarga y pacient la feyna de refer lo que'ns ha proporcionat aquesta estació, que es a hores d'ara la de mes importància aparescuda en nostre territori, lo que farà que, si a Deu plau, no sigui aquesta la única ocasió en que deguém ocupárnosen.

Llarga cosa seria continuar disertant sobre una materia tant suggestiva com aquesta de refer mentalment y ab l'auxili de les ensenyances que proporcionan eixes troballes el passat de la nostra contrada y en especial de la ciutat d'Ausa; però no es pertinent allargar el tema. Per aixó, passant a una altra materia, consignaré que la sala del Museu, destinada als testimonis de les primitives civilisacions forasteres, s'es avaluada ab una quarantena d'objectes, procedents de les excavacions fetes en els enterraments de l'illa d'Esbija; entre els quals hi ha varies mostres d'esculptura en terra cuyta, pintada o nó, influenciades pels recorts fenicis y grechs, que, a vegades, se combinan ab les petjades del poble llatí, que també posá son domini sobre aquelles terres. S'ha adquirit encara quelcom procedent de Mallorca y de Empories.

No's pot passar per alt l'entrada de una olla de terra cuyta negra, feta a torn, d'aspecte en apariencia molt primitiu, que fou trobada en els desmots fets en el cementiri de la parroquia de Granollers de la Plana, la qual l'hem classificada com a pertanyent a temps pre-romanichs, dels sigles IX y X. Es aquesta adquisició present de la familia Espona, del Mas Rossell de l'esmentada parroquia.

Y ab una tal peça de cerámica fem ja entrada a les especialitats del Museu pertanyents a l'art cristià mitgeval. Aquest ens ha ofert una magnífica escultura, representant a la Mare de Deu, tenint damunt de la seva falda al Diví Infant; obra de notable mérit artístich, la qual devem a la decisiva influencia de nostre Excm. Sr. Bisbe, a qui'm complasch en felicitar, per havernos proporcionat un tan hermós model iconogràfich. Ens presenta la *Deípara*, sentada en macís setial encoixinat, cenyint sa testa corona flordelisada sobre el vel, vestint folgat mantell y garbosa túnica descenyida, presentant en sa dreta una especie de margaridoya, a la vegada que ab sa esquerra aguanta al Fillet, que va habillat de túnica força ajustada al cos y clámide molt abundosa en plechs, que li rodeja la cintura y baixa fins als peus. El Nen posa confiadament sa destra damunt el pit de la Mare, aguantant un dels bechs del vel, mentres que ab l'altra ma está com jugant ab el propi peu, segons habitut infantívola. Encara que aquesta escultura, que es de molt bona ma, per mes que quelcom arcaisanta, ens vingué oprobiosament enlletgida per horrorosa pintura, emperó treta aquesta ab molts treballs, sortí la molt sóbria policromia originària

que folrava les draperies, y's vegeren els dau-rats de les orles filetejades y de les flors y fulles de que están sembrades y enríquides les vestidures de Maria y de Jesús. Correspon tal obra d'art a mitjans del sigle XIV.

Igualment constitueix un dels adveniments del any, l'adquisició de dues taules gòtiques, pertanyents a no molt entrada la primera meytat del sigle XV, acreditant la bona ma d'un pintor desconegut, catalá, que en algunes coses apar influhit per l'art sobirà de mestre Lluís Borrásá. En la una de les taules hi ha la escena del Calvari, circumscria al moment en que un soldat atravessá ab sa llança el costat de Crist. La sagrada humanitat del Salvador está clavada en la creu, velant sa nuesa lleuger cendat, que deixa transparentar les carns; vegentse a un dels costais, en desolat paisatge, una agrupació de cavallers, al cap dels quals hi ha Longí, no faltanhi les tres piadoses Maries consolant a la Mare de Jesús, que, transida de dolor, defalleix entre 'ls seus brassos. A l'altra part s'hi troban els jueus, un dels quals va a cavall y seguit dels pontífices que lluheixen la mitra episcopal; no faltanhi tampoch l'epissodich jove òrb, que oferí fel y vinagre al Home Deu, trobantshi encara el Deixeble y Evangelista, en actitut,

plorosa y desconhortada. En l'altra taula s'hi exposa gráficamente la alegría del Pentecostés; trobantshi la congregació apostólica, presidida per la Verge Maria, la qual está sentada en preeminent soli honorífich, provehit de pompós dosser arquitectonich, mentres devalla sobre tots el Sant Esperit, en figura de blanch colom, que irradia els seus dons al damunt de llurs testes.

Les seccions de metallisteria, posada al servey religiós, han crescut ab l'adquisició d'un Crucifíx, de coure daurat, trescentista; una bacina de açofar flamenca, pertanyent a finals de la setzèna centuria, y una piqueta d'argent repujat, barroca. Tot aixó queda endarrera al costat de tres altres adquisicions, en realitat importants, y mereixedores d'acurada menció. Es una d'elles un copó, d'eram repujat burilat y daurat, obra del sigle XIV, el qual en el tapador de sa conca hi mostra ornamentació delicadament treballada, acusant un floró de vuyt lobuls. Altre objecte, y per cert de més creixent interés, es un calzer també d'eram repujat y daurat, d'elegantíssim perfil, encara que son peu y copa sían llisos; però sa tija va ornada de inscripcions, donant el sant nom de Deu y el de Maria, quedant aquella interrompuda per un nu esferich aixá-

fat y estriat, que dona al conjunt un ayre de senyorívola distinció. Una de les inscripcions de referencia va escrita en llengua germánica, lo qual dona un origen nordich al bonich vas eucaristich, que sembla d'època molt acostada a la del predit copó. D'aquest mateix temps ha de ferse una figura del Crucificat, d'aquell mateix metall y dauradura, fet per esser clavat en una gran creu processonal o d'altar, mostrandse coronat d'espines y vestint tovallola de garbosos plegats, que baixan fins a sota el genoll dret, deixant lliure l'altre. Es aquesta valiosissima adquisició, que no ha costat un céntim al Museu, demostrant cuydada observació del natural bellament estilist, a la vegada que digne de nota per la força y valentia de la técnica industrial, que fou poderosa per donar grans efectes d'art al metall batut.

Encara numeraré entre els objectes de metall, de destinació ja no tan dcterminadament religiosa, dues matrius de segell, la una ab inscripció personal gòtica, y l'altre referintse al santuari del Tallat, filial del monestir de Poblet, acreditant una influencia del art francés de Lluís XV. Quatre medalles de pitral y un tancador de cenyidor, tots gotichs y dels segles XIV y XV; un neuler de ferro

ab nom de possessor, figuren en aquest grup, además de un luxós ferrollat, que podria pendres com a obra de passantia, per acreditar un mestratge professional, y en el que s'hi apurá la trassa de un forjador habil en manejar el cisell; obra de ferreteria que obeheix a una disposició tradicional cinchcentista, per mes que ab extranyesa un hi troba el nom del seu hábil autor, *Mariano Costa*, además de la data de la vigilia de Nadal de l'any 1784, y la figuració de l'imatge a qui havia sigut oferta tal peça, y uns motius ornamentals pulcrament grabats, en els que s'hi veu la filiació francesa.

Fan ja uns quants anys que cal consignar l'entrada al Museu de un bon aplech de objectes cerámichs. L'any passat n'hi té igualment una partida ben regular, dintre la que sobresurten tres conques baptismals aragoneses, una piqueta de aygua beneyta plateresca, tres grans *socarrats* de enteixinat, policroms, una vintena de rajoles blaves catalanes, valencianes y aragoneses, y una curiosa placa vi-driada, reproduhint en colors una estampa de la Mare de Deu de La Gleva, obra molt interessant en l'història de la escudelleria catalana del segle XVIII.

No dech oblidar l'ingrés en les colleccions

episcopals de dos palis de guadamacil daurats, pintats y gaufrats, que tenen tot l'ayre d'esser del país y de principis del segle XVII; dos medallons que formarian part de fresadures d'ornaments religiosos brodats y d'època renaixamentista; un fons o dorçal de dosser, de seda, que ostenta brodat en colors la noble empresa d'una casa senyorial del Nort de Espanya, que sembla ja referirse a l'art del mil setcents; set mostres de teixits del segle XVI ençà; un casacó de seda, ab boniques brodadures del temps de Carles III, que'ns fou facilitat per la Joventut Catòlica d'aquesta Ciutat, ahont per espay de molts anys serví en les representacions dramátiques, y que era ben malaguanyat. També la col·lecció de pastes d'*Agnus* ha guanyades sis noves mostres.

Finalment la secció bibliogràfica s'es avaluada ab l'adquisició de dos petits cantorals processonals, de les darreries del goticisme; aixís mateix que de un volum, contenint fragments de la traducció catalana de les epístoles morals de Luci Anneu Séneca, de interès tan per l'elegant paleografia com per son contingut; haventse també guanyat altre llibre, portant la relació fragmentaria de la vida y revelacions de la benaventurada dominicana

Sor Angela de Foligno, manuscrit com l'anterior del segle XV, y escrit en catalá; com y també, l'original del procés de Beatificació y Canonisació de nostre serafich compatrici, Fra Miquel dels Sants Argemir, obert en aquesta Ciutat pel Bisbe D. Pere de Magarola, pel mes de Novembre del any 1629, volum de gran importancia històrica, que hem instalat entre els recorts referents a personatges de celebritat. Y, per acabar definitivament, aludiré a la vinguda de dues raríssimes butlles de difunts, ab text en bell catalanesch y referents al Hospital de Vich, estampades en gotich y calendades en 1514 y 1529.

No deixaré closa aquesta Memoria sens fer esment de que la petita biblioteca de consulta del Museu s'es aumentada ab alguns tractats; entre'ls quals hi ha les publicacions de la Societat Francesa de Reproducció de Manuscrits ab Pintures, entitat que ja ha ofert als seus membres, tres volums de admirables fototopies de la *Bible Moralisée*.

Entre els treballs que s'han portat endavant per la Direcció del Museu, hi ha la catalogació rahonada y descripció bibliogràfica de la colecció de manuscrits anteriors al segle XVIII, que consta de dos cents volums, a partir del segle X, dels quals n'hi ha cent di-

vuyt, que formavan part de la vella Biblioteca
Canonical de la Seu de Sant Pere de Vich.

Y dit tot aixó, puch ja donar per termina-
da la meva tasca, la qual someto a la consi-
deració de la Junta.

LAVS DEO

RF-1-34